

ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ ФРАНКЛІНА ДЕЛАНО РУЗВЕЛЬТА

Франклін Делано Рузвельт ввійшов в історію як 32 президент США, обраний на 4 терміни поспіль (з 4 березня 1933 по 12 квітня 1945). Політик вивів країну з Великої депресії, брав участь у створенні Антигітлерівської коаліції, посприяв зародженню ООН.

Майбутній політик народився 30 січня 1882 року в місті Нью-Йорк. Сім'я належала до респектабельних столичних кл. Його батько Джеймс Рузвельт, виходець з голландського роду Розенфельд, які переселилися до Нового Світу ще в кінці XVII століття, займався комерцією, фермерством, володів кількома транспортними і вугледобувними компаніями. Мати, уроджена Сара Делано, також належала до старовинного європейського роду французьких гугенотів. Різниця між подружжям складала 26 років. Для Джеймса це був другий шлюб після того, як він овдовів. Від першої дружини у Рузвельта-старшого залишився син, ровесник другої дружини. Маленький Франклін з'явився на світло, коли його батькові було 54 роки. Батьки намагалися дати дитині все найкраще. Крім відвідування театрів, опери і балету, Рузвельти з сином часто їздили в Європу, займалися судноплавством на власних яхтах. Отримавши блискучу домашню освіту, в 14 років Франклін вступив до школи Гротон штату Массачусетс, де провчився 3 роки. Вища освіта і ступінь бакалавра юнак отримав в Гарварді, після чого став студентом юридичного школи Колумбійського університету. Закінчивши навчання, Рузвельт почав юридичну практику в адвокатській конторі на Манхеттені. Будучи родичем 26 президента США Теодора Рузвельта, Франклін сам прагнув в політику. І така нагода випала в 1910 році, коли молодому адвокату запропонували місце сенатора легіслатури штату Нью-Йорк. Рузвельт переміг на місцевих виборах і став представником партії демократів в законодавчому органі місцевого самоврядування. Через рік після вступу на посаду Франклін прийняв запрошення від масонської ложі «Голландія» і став членом організації. Згодом Рузвельт досягне 32-го ступеня Шотландського Статуту і увійде в Велику ложу штату Джорджія.

У 1912 році Рузвельт проявив себе на виборах президента США і після перемоги кандидата від демократичної партії Томаса Вудро Вільсона отримав місце заступника міністра морського флоту. На цій посаді політик пропрацював до 1921 року. Він займався питаннями посилення флотилії ВПС США, поліпшенням боєздатності військових кораблів, а також підтримував політичну лінію президента. Продовжуючи працювати в держапараті, Рузвельт в 1914 році балотувався в сенат, але не пройшов за підсумками голосування. У 1920 році Франкліна знову спіткала невдача, на цей раз в президентських виборах, в яких він брав участь в якості кандидата у вище-президенти команди демократів на чолі з Джеймсом Коксом. Політична обстановка не сприяла демократичному блоку, і перемогу здобули консерватори. На 8 років Рузвельт пішов в тінь. Посприяла цьому і інвалідність, яка настала після перенесеного в 1921 році підомеліту. Хвороба не зламала Франкліна, і вже в 1928 році політик виграв вибори в губернатори від штату Нью-Йорк, на якому йому вдалося протриматися два терміни. Набутий керівний досвід Рузвельт використовує в подальшій президентській роботі.

Перед виборами в президенти в 1932 році, губернатор Нью-Йорка створює орган влади, який надає тимчасову надзвичайну допомогу постраждалим від безробіття в роки економічної кризи, чим заробляє собі симпатії майбутніх виборців.

Головні вибори в біографії Рузвельта - вибори президента США, відбулися в 1933 році. Їм передувала виборча кампанія, в результаті якої Рузвельт виробив і виклав тези «Нового курсу». Програма реформ була націлена на викоренення недоліків економіки США, які склалися на початку 30-х років і спричинили глобальну товарно-грошову кризу. Виборці повірили політику і не помилилися у своєму виборі. У перші три місяці правління Рузвельт упорядкував банківську систему. Одним з перших законів президента став указ про рефінансування заборгованостей фермерських господарств. Аграрний комплекс Франклін взяв під контроль держави, додатково прийнявши закон про відновлення сільського господарства. Велику роль у внутрішній політиці президента зіграла участь в реформуванні промислового комплексу країни. Необхідні закони, що покращують інвестиційний клімат в країні, також були прийняті в перші дні президентства. Новий представник Білого дому стабілізує обстановку в країні, скорочує безробіття, приборкує незадоволені маси фермерів, робітників і банківських клерків. Рузвельт прийнявся за впровадження програм, які були покликані поліпшити стан соціально незахищених дітей і людей похилого віку. Створюються профспілки, розробляються механізми стабілізації заробітної плати, рамки розумної системи оподаткування.

Навчаючись на останньому курсі Гарвардського університету, Франклін одружився на своїй далекій родичці Елеонорі Рузвельт, яка була молодша за юнака на два роки. У родині Рузвельтів протягом 10 років народилося 6 дітей, одна з яких помирає у дитинстві. Дружина з домашньої господині і дбайливої матері поступово перетворилася в особистого помічника Франкліна, а потім, у зв'язку з хворобою чоловіка, Елеонорі довелося взяти на себе масу політичних і громадських обов'язків чоловіка. Жінка Рузвельта брала участь у першій президентській передвиборній кампанії чоловіка, виступала з захистом і роз'ясненням реформаторського курсу. Дружина президента займалася проблемами працевлаштування і соціального захисту жінок, ставила яскравою представницею феміністок першої хвилі.

З державами Європи, Латинської Америки Рузвельт вибрав нейтральну лінію зовнішньої політики. Така позиція приверталася небажанням президента США вторгатися в глобальні міждержавні конфлікти, але в кінцевому підсумку привела до зниження експорту зброї, що негативно позначалося на ледь зміцній економіці США. На початку Другої Світової війни американці відтягували відкритий конфлікт з Японією, але після нападу 7 грудня 1941 року японських військових літаків на тихоокеанську базу ВПС США, Франклін Рузвельт спільно з Черчиллем оголосив війну Японії. Однією з відповідей на агресію нацизму, стала ідея створення організації, що складається з представників чотирьох держав-поліцейських, які встануть на варті миру в усьому світі. На конференції 1945 року трьох світових лідерів в Ялті, Рузвельту вдалося заручитися підтримкою радянського лідера в проведенні спільних операцій проти Японії. Після повернення з Ялтинської конференції в Вашингтон Рузвельт продовжив роботу по підготовці відкриття асамблеї ООН, а також до конференції в Потсдамі. Але несподівано 12 квітня 1945 року у президента стався кроволив у мозок, який забрав життя Франкліна Рузвельта. Могила глави США за заповітом знаходиться в Гайд-Парку, недалеко від місць, де пройшли щасливі дитячі роки 32 президента США.

Незважаючи на те, що більшість залишених справ Франкліна не отримали свого завершення, ім'я Рузвельта стоїть в одному ряду з видатними лідерами США, такими як Дж. Вашингтон, Т. Джефферсон і А. Лінкольн.

Література

1. Американские президенты: 41 исторический портрет от Д. Вашингтона до Б. Клинтона / Под редакцией Ю. Хайдекинга; Перевод с немецкого Л. В. Седовой. Ростов на-Дону, Феникс: Зевс, 1997, 458 с.
2. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. – 250 с.
3. Політична енциклопедія. / Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011, с. 222-228.
4. Політологія [Текст]: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, М. Гурик [та ін.]; за ред. Т. В. Гончарук-Чолач. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. – с. 320.
5. Томахів В. Я. Політологія. Навчальний посібник, 2-ге вид., доп. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 284 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/2364502/>

СОЦІАЛЬНА ПРИРОДА ГРОШЕЙ В КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

Актуальними є питання: яким чином гроші виконують роль медіуму соціально-економічних комунікацій, якою є структура цих комунікацій, що розуміти під знаковою природою грошей, які значення репрезентовані у символічній формі грошових знаків.

Метою такого дослідження є теорія комунікації, репрезентована в сучасній філософській думці практичною філософією, зокрема працями К.-О. Апеля, В. Кульмана, Д. Бюглера та Ю. Габермаса. Спираючись на цілісну концепцію комунікативної філософії, ми насамперед виділяємо категоріальні структури та принципи бачення соціуму, сформульовані Юргеном Габермасом, позаяк вони утворюють теоретичну модель, у якій соціальна природа монетарних механізмів найповніше розкриває свої системні зв'язки з усім комплексом соціальних явищ та процесів. Включення грошей в орбіту комунікативного аналізу як специфічного об'єкту етики відповідальності, яку розробляє комунікативна філософія, спирається на те, що грошова комунікація є взаємодією позицій, ціннісних орієнтацій, реальних життєвих інтересів людей з метою узгодження їх соціальних дій.

Проблематика. Поведінка у сфері грошового обігу виражає життєві потреби та експектації комунікантів, панівні для них реальні взірці соціальних дій, рівень володіння «технікою» економічної діяльності, ставлення до загальноприйнятих у соціумі норм економічної поведінки. Функціонально діяльнісне бачення процесів грошової комунікації полягає не тільки в розгляді грошей на тлі соціокультурного середовища, але й у внутрішньо-динамічних зв'язках використання грошей з процесами осмислення соціальної дійсності, станами суспільної та індивідуальної свідомості, формуванням менталітету певного соціуму та певної доби, тобто з тим, як людина даного суспільства в конкретний історичний період розуміє і тлумачить зміст соціальних явищ, реагує на ті чи інші події, відчуває себе пов'язаною з соціумом.

Слід відзначити, що соціальна філософія підійшла до розуміння природи грошей як знакового опосередкування комунікації значно раніше, ніж утвердилася комунікативна парадигма, зокрема – досліджуючи світ нової економічної реальності доби Модерну, яка шойно формувалася. У цьому аспекті являють особливу цінність ідеї шотландської школи XVIII ст., насамперед Адама Сміта та Адама Фергюсона. Загальновідомий символ «невидимої руки ринку» А. Сміта має цілий спектр значень, серед них одне з провідних – це роль грошей як матриці, коду, що впорядковує економічні процеси, опосередковуючи хаотичні відносини учасників товарно-грошових відносин. А. Фергюсон у працях «Есе про історію громадянського суспільства» (1761), «Інститут моральної філософії» (1769) висуває цілісне бачення обміну речами, майном, багатством, власністю у значенні людської взаємодії [8]. За А. Фергюсоном, річ є об'єктом лише через взаємодію між людьми, вона перетворюється на об'єкт завдяки тому, що має значення для людини і через це позначається людиною. Не позначена річ не є предметом для людини, вона існує в позалюдському світі.

У добу Нового часу людина активно витворює світ об'єктів, які не мають під собою прямого речового аналога, і гроші стають одним з найвиразніших таких об'єктів. Поняття об'єктивації, за зауваженням Ю. Габермаса, відіграє центральну роль для низки теорій світу повсякденності, які виникають незалежно одна від одної в добу модерну. При цьому джерелом сили об'єктивації виступає людська експресивність, яка маніфестує себе у виробках людської діяльності як елементах життєвого світу. Таким чином, суспільна практика поєднує в собі, з одного боку, процес виробництва та присвоєння, а, з другого, процес інтеракції, що регулюється соціальними нормами і виражає вибірковий доступ до влади та багатства [3, 81-85].

Природу об'єктивності як соціального феномену глибоко осмислив І. Кант: значущість будь-якої речі виникає внаслідок зацікавленого відношення до неї активного суб'єкта. Поза відношенням людини існує світ речей їй невідомий; лише зацікавлене відношення людини надає кожній з них певного значення і тим самим перетворює її в об'єкт. Провідну роль у конституванні ставлення людини як суб'єкта до світу навколишніх речей належить категоріям, які утворюють матрицю сприйняття людиною світу. І. Кант стверджує: «Предмети досвіду ніколи не дані самі по собі: вони дані тільки в досвіді, а поза ним зовсім не існують. Дійсним є все те, що стоїть у контексті зі сприйняттям за законами емпіричного поступу» [7, 107].

Саме в досвіді фізична річ набуває значення і перетворюється на об'єкт, виступає у ролі знаку, яким її робить спрямоване на неї сприйняття людини, поза таким відношенням об'єкти для людини не існують. Таким чином «об'єктивність» є продуктом пізнавального відношення, яке існує через свідомість і категоріально-поняттєве мислення, її можна розглядати як стан впорядкованості явищ і предметів, що виникає в контексті свідомості і мислення. Засобом упорядкування дійсності для людини виступають виокремлені з природних контекстів, визначені та акцентовані знаки-значення. Таким чином, за І. Кантом, об'єктивна дійсність вже не може ототожнюватися з фізичною реальністю, що перебуває поза людським сприйняттям, вона набуває значення «об'єктної» дійсності, що виникає винятково за участю людини. Об'єктна дійсність утворює не просто одиниці досвіду конкретної людини, а є виявом значень, набутих суб'єктивно під впливом практичного розуму. Вона відрізняється від фізичної об'єктивної реальності тим, що її освоєння – це просування до глибин спільної конвенційної суб'єктивності, витвореної мисленням, уявою та розумом у взаємодії людей на рівні знаково-символічної комунікації. Ну думку А. Фергюсона, в цій взаємодії людей переплетіння безлічі суспільно-економічних обставин надає значення грошам як знакови.

Проблема, яка слугувала вододілом між класичною рефлексивною філософією та комунікативною парадигмою – яким чином світоглядна свідомість набуває загальнозначущого, об'єктивного, впорядкованого змісту. Для класичної філософії це відбувається завдяки апріорному ставленню до світу теоретичної єдності самосвідомості («я мислю»), пов'язаному з наявністю у людській свідомості понадемпіричних, трансцендентальних умов синтезу емпіричного досвіду у факт загальнозначущого знання та розуміння. Для комунікативної філософії апріорною є не абсолютна самосвідомість, а фактичне, стурбоване усвідомлення людини, яка діє в конкретній реальності існуючого Я, – реально існуючої особистості. Головна ж відмінність стосується якраз синтезу емпіричного досвіду: цей синтез відбувається не «в надрах» трансцендентальної самосвідомості, а в міжособистісному просторі універсальної комунікації, обговоренні, аргументації, виробленні спільних загальноприйнятих смислів. К.-О.

Апель обґрунтовує поняття «апріорі комунікації» як необхідну граничну засаду будь-якого людського досвіду. Суть його підходу в тому, що кожний комунікативний акт а пріорі, ще до реального здійснення передбачає комунікативність, націленість на взаєморозуміння, взаємовідкритість щодо інших. Іншими словами, людина завжди «трансцендентально настановлена» на сприйняття всіх можливих контраргументів, на рівного собі відповідача або ж можливих відповідачів, певну множину учасників дискурсу – «ідеальну комунікативну спільноту». Принцип «апріорі комунікації» означає, що умовою комунікації є припущення наявності універсальних, необмежених умов комунікації. Головні з цих умов – апріорно існуючі норми моралі – вже, до будь-яких конкретних взаємин, наявна повага до того, з ким я маю спілкуватися, свобода учасників дискурсу, відповідальність, справедливість. Таким чином, пошук граничних, останніх умов істинного знання та моральних норм, що був змістом класичної філософії, не відкидається, а продовжується в новій сфері – на теренах людської